
Visitatieprocedure CultuurProfielScholen getoetst

Paper Conferentie Onderzoek in Cultuureducatie

Nijmegen, 2010

Wil Oud

Kohnstamm Instituut

Universiteit van Amsterdam

Mei 2010

Visitatieprocedure CultuurProfielScholen getoetst

1. Achtergronden en onderzoeksvragen

De Vereniging CultuurprofielScholen voerde kort na de oprichting in 2007 een aantal visitaties uit in scholen voor voortgezet onderwijs, die in aanmerking wilden komen voor het lidmaatschap en het keurmerk CultuurprofielSchool. De inhoud en opzet van de visitatieprocedure was het resultaat van een lange ontwikkeling sinds in 2004 de regeling CultuurprofielScholen van kracht werd. Bij de voorganger van de Vereniging - het Steunpunt CultuurprofielScholen - was al veel ervaring en deskundigheid opgedaan en een vorm van intercollegiale visitatie ontwikkeld. Kwaliteitszorg met een cyclische beoordeling van de kwaliteit van de cultuureducatie was het uitgangspunt voor een visitatie van een school. Een visitatieteam voerde namens de visitatiecommissie van de vereniging de visitatie uit, en dit team bestaat uit twee vaste leden, twee leden van lid - scholen, en twee leerlingen van lid-scholen.

De Vereniging paste na deze eerste visitaties de bestaande procedure aan. Voor nieuwe visitaties wilde de Vereniging de bijgestelde procedure en het (Zelf) evaluatie-instrument op betrouwbaarheid en objectiviteit laten onderzoeken. De instrumenten gaven wel een beeld van de ontwikkeling in de scholen, maar ze boden nog onvoldoende houvast bij de beoordeling van de kwaliteit. De domeinen en indicatoren die beoordeeld werden waren te algemeen geformuleerd en daarmee voor meerdere interpretaties vatbaar. De Vereniging en de visitatiecommissie hadden behoefte aan een helder instrument dat was getoetst, en zowel voor de commissie als voor de scholen een goede leidraad bij visitaties zou zijn. De verbetering van het instrument zou tevens bijdragen aan de verdere ontwikkeling van de kwaliteitsnormen van de Vereniging CultuurprofielScholen. De probleemstelling en vragen voor het onderzoek waren:

Bieden de visitatieprocedure en het bijbehorende visitatie-instrument een betrouwbaar en objectief oordeel over de kwaliteit van cultuureducatieprogramma zoals op een cultuurprofielSchool volgens de Vereniging CultuurprofielScholen verwacht mag worden?

1. Wat zijn de criteria voor de beoordeling van de kwaliteit van het cultuureducatieprogramma op CultuurprofielScholen?
2. Wat zijn de selectiecriteria voor het lidmaatschap van de Vereniging CultuurprofielScholen en de toekenning van het keurmerk?
3. Zijn de visitatieprocedure en het visitatie-instrument betrouwbaar en objectief?

Het onderzoek is uitgevoerd door het Kohnstamm Instituut van de Universiteit van Amsterdam in het kader van het Kortlopend Onderwijsonderzoek van de Landelijke Pedagogische Centra. Dit paper biedt een samenvatting van de resultaten.

2. Uitgangspunten en van het onderzoek

In dit onderzoek gaat het om de 'betrouwbaarheid' en 'objectiviteit' van de procedure en de instrumenten, die als volgt zijn ingevuld in aansluiting op de publicaties van Baarda en de Goede (2001) en van de Groot (1975). Onder 'betrouwbaar' is verstaan dat de uitkomsten van een meting of beoordeling zo min mogelijk afhankelijk mogen zijn van het toeval. Onder 'objectief' verstaan we dat de beoordelaar zich niet mag laten leiden door bijvoorbeeld persoonlijke opinies, belangen en gevoelens. Het gaat om de intersubjectiviteit van het oordeel.¹

---

¹ Baarda en de Goede. (2001) Basisboek methoden en technieken. Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van onderzoek. 3^e druk, Stenfert Kroese, Groningen; Groot, de (1975) Methodologie. Grondslagen van onderzoek en denken in de gedragswetenschappen. 8^e druk Mouton & Co. Den Haag

Het onderzoek beoogde een evaluatie, toetsing en verbetering van de visitatieprocedure en het (Zelf)evaluatie-instrument, en is opgezet als een procesevaluatie. Er is gebruik gemaakt van het model voor procesevaluatie van Stake (1975). In dit model wordt onderscheid gemaakt tussen een beschrijving van het onderwijsaanbod en de beoordeling hiervan. De beschrijving betreft het beoogde én het gerealiseerde onderwijsaanbod, maar in de praktijk blijkt het niet altijd mogelijk om alle plannen ook uit te voeren en de doelen waar te maken. Om het resultaat te kunnen beoordelen zullen daarom eerst evaluatiecriteria moeten worden geformuleerd, zoals in schema is weergegeven.

Schema 1. Model voor procesevaluatie (vgl Stake, 1975)

Beschrijving onderwijsaanbod		Beoordeling onderwijsaanbod	
Beoogde doelen, activiteiten en randvoorwaarden	Gerealiseerde doelen, activiteiten en randvoorwaarden	Criteria beoordeling realisering van doelen, activiteiten en randvoorwaarden	Evaluatie doelen, activiteiten en randvoorwaarden

In het (Zelf)evaluatie-instrument waren domeinen en indicatoren vermeld, en in de praktijk zou worden onderzocht of deze ook gerealiseerd werden. Om dit te onderzoeken was het nodig om de domeinen en indicatoren nader in te vullen met beschrijving van concrete kenmerken van te beoordelen doelen, activiteiten en randvoorwaarden. Deze ontbraken namelijk in het oorspronkelijke instrument.

Om te bepalen of scholen bij visitaties voldoen aan de beoordelings- en selectiecriteria van de Vereniging was het van belang deze criteria zo concreet mogelijk te formuleren, uitgaande van een cyclus van kwaliteitszorg. De toetsing van de uitkomsten is uitgevoerd om te komen tot een instrument waarmee meer objectieve en betrouwbare uitspraken kan worden gedaan over de cultuureducatie en de toekenning van het keurmerk.

3. De uitvoering

Het model van Stake is toegepast in vier onderzoeksfasen met de volgende concrete activiteiten:

Fase 1. Beschrijving van de beginsituatie met beoogde doelen, activiteiten en randvoorwaarden;

- bestudering van literatuur en documentatie;
- de ontwikkeling van een voorlopige checklist met kenmerken van cultuurprofiel scholen ten behoeve van interviews met deskundigen;

Fase 2. Beschrijving van gerealiseerde doelen, activiteiten en randvoorwaarden;

- interviews met medewerkers van gevisiteerde scholen, met leden van de visitatieteams en met leden van de commissie aan de hand van de checklist;
- verwerking van informatie uit de documentatie en interviews in een nieuwe conceptversie van het (Zelf)evaluatie-instrument

Fase 3. Formulering van criteria voor de beoordeling van het aanbod;

- bijstelling van de conceptversie in gezamenlijk overleg met leden van het visitatieteam en de visitatiecommissie en de ontwikkeling van een proefversie van het (Zelf)evaluatie-instrument voor drie visitaties, met de formulering van beoordelings- en selectiecriteria

Fase 4. Evaluatie aan de hand van de criteria.

- Visitatieteam en -commissie: beoordeling en selectie van kandidaat Cultuurprofiel scholen door het visitatieteam aan de hand van het (Zelf)evaluatie-instrument
- Onderzoekers: toetsing van het instrument op betrouwbaarheid en objectiviteit van de uitkomsten van drie nieuwe proefvisitaties

- Onderzoekers en commissie: rapportage met het verslag van de procesevaluatie, dat inzicht biedt in de uitvoering en opbrengst van dit traject. Dit betreft: a. het verslag van het onderzoek naar betrouwbaarheid en objectiviteit; b. de bijstelling van het instrument op basis van de ervaringen van het visitatieteam en de commissie

4. Wat zijn de criteria voor de beoordeling van de kwaliteit van het cultuureducatieprogramma op Cultuurprofiel scholen?

In de instrumenten die tot en met 2008 bij visitaties werden gebruikt waren domeinen en indicatoren beschreven, en deze zijn in het onderzoek geconcretiseerd op basis van de informatie uit de literatuur en de interviews.

- Er is eerst een checklist gemaakt als leidraad voor interviews onder medewerkers van de scholen en leden van visitatieteams, uitgaande van het al bestaande instrument aangevuld met aspecten en concrete kenmerken op basis van literatuur en documentatie.
- Deze checklist is verder ontwikkeld - op basis van de uitkomsten van de interviews - tot een concept van het nieuwe (Zelf)evaluatie-instrument die vervolgens gezamenlijk is besproken in intensief overleg tijdens groepsbijeenkomsten met de leden van de visitatiecommissie en leden van visitatieteams.
- In deze bijeenkomsten is besloten welke kenmerken in het instrument opgenomen moesten worden ter concretisering van de domeinen, aspecten en indicatoren. Ook is de formulering is verhelderd, en er zijn criteria voor de beoordeling van alle kenmerken vastgesteld. Tevens zijn criteria vastgesteld voor de selectie van de scholen, waarbij is bepaald welke van de kenmerken verplicht zijn.
- Tevens is een specifiek (Zelf)evaluatie-instrument ontwikkeld voor de leerlingen die ook lid zijn van een visitatieteam met voor leerlingen relevante vragen op het gebied van de randvoorwaarden en het curriculum. Dit sluit aan op het algemene (Zelf)evaluatie-instrument.

Deze proefversie van het (Zelf)evaluatie-instrument is gebruikt zowel door de school die een aanvraag indiende als door het visitatieteam. De volgende domeinen zijn beschreven en geconcretiseerd.

1. Centraal beleidspunt;
2. Randvoorwaarden;
3. Visie/doelen,
4. Curriculum;
5. Samenwerking en communicatie;
6. Kwaliteitszorg

De kenmerken werden beoordeeld met de volgende scoremogelijkheden met een duidelijk onderscheid tussen voorbereiding en uitvoering:

- 0 = Helemaal niet aanwezig;
- 1 = Het is in voorbereiding;
- 2 = Het is in uitvoering, maar voor verbetering vatbaar;
- 3 = Er wordt aan voldaan.

Criteria voor de selectie zijn aangegeven met V=Verplicht en F=facultatief

Er zijn drie proefvisitaties uitgevoerd om de betrouwbaarheid en intersubjectiviteit vast te kunnen stellen aan de hand van de scores die de leden van het visitatieteam aan de kenmerken toekenden. Het volgende schema biedt het overzicht van de domeinen, aspecten en indicatoren die tijdens drie visitaties beoordeeld zijn.

Schema 1. Domeinen, aspecten en indicatoren Visitatie CultuurProfielscholen

<u>Domein Beleid Cultuureducatie</u>		
Aspect a. Cultuureducatie centraal beleidspunt:		
Indicator 1. → schoolbreed, per stroom, per bouw		
2. → kwaliteit Cultuureducatie		
3. → per specifieke groep leerlingen *		
<u>Domein Visie en doelen</u>		
Aspect a. Schoolplan		
4. → Visie doelen. Inhoud, randvoorwaarden		
Aspect b. Meerwaarde onderwijsprogramma		
5 → alle leerlingen	6. → geïnteresseerde leerlingen	7. → getalenteerde leerlingen *

* facultatief

<u>Domein Randvoorwaarden</u>					
Aspect a. Draagvlak en professionalisering en werving			Aspect b. Organisatorische, materiële en financiële randvoorwaarden		
<p>8 → <i>Draagvlak</i></p> <p>management</p> <p>kunstvak-docenten</p> <p>niet-kunstvak docenten*</p>	<p>9, 10. → <i>deskundigheidsbevordering</i></p> <p>inhoudelijk</p> <p>pedagogisch-didactisch</p>	<p>11. → <i>werving/selectie</i></p> <p>management</p> <p>coördinator</p> <p>kunstvak-docenten</p> <p>niet-kunstvak docenten*</p>	<p>12 → <i>Coördinatie</i></p> <p>formatie</p> <p>planning/roostering</p> <p>uitvoering logistiek</p>	<p>13 → <i>Faciliteiten</i></p> <p>materialen/ instrumenten)</p> <p>ruimtelijke voorziening</p>	<p>14. → <i>Financiën</i></p> <p>budget structureel</p> <p>budget incidenteel</p>
			15. → uitvoering sluit aan bij mogelijkheden leerlingen		
<u>Domein Curriculum</u>					
Aspect a. Cultuureducatie in extra onderwijsaanbod CKV, kunstvakken, overige vakken doelen, inhoud, werkvormen, organisatie, evaluatie					
16 → binnen verplicht curriculum Kunstvakken/overige vakken			17 → buiten verplicht curriculum*		
18 → culturele verschillen					
19 → betrokkenheid leerlingen bij ontwikkeling, vormgeving en uitvoering					
20 → uitvoering sluit aan bij mogelijkheden van leerlingen					

Aspect b. Samenhang in onderwijsprogramma → curriculum kunstvakken < > CKV < > en overige vakken	
21 → <i>Samenhang vakken, projecten, leerlijn</i> <u>horizontaal en verticaal</u> → per leerjaar → per stroom → opleidingsniveau	22 → <i>Samenhang vakken, projecten, leerlijn</i> <u>in port-folio</u> → opeenvolgend leerjaren/opleidingsniveau
<u>Domein samenwerking</u>	
Aspect a. Structurele samenwerking met culturele partners en onderwijs	
23 → Relaties met culturele partners	
24 → Relaties met onderwijsinstellingen	
25. → Samenwerking partners <u>binnen reguliere onderwijstijd</u> Informatie, incidenteel, structureel	26. → Samenwerking partners <u>buiten reguliere onderwijstijd</u> Informatie, incidenteel, structureel
Aspect b Communicatie	
27. → <i>Intern:</i> (themabijeenkomsten, studiedagen, presentaties, publicaties etc)	28. → <i>Extern</i> culturele veld (website, presentaties, publicaties, rondleidingen etc)
<u>Domein kwaliteitszorg/evaluatie</u>	
Aspect a. Ontwikkeling	
29 → <i>Evaluatie met betrokkenen:</i> uitwerking/uitvoering/bijstelling	30 → <i>Bijstelling van het programma</i> Verbetering kwaliteit

5. Wat zijn de selectiecriteria voor het lidmaatschap van de Vereniging Cultuurprofiel scholen en de toekenning van het keurmerk?

In de drie bijeenkomsten met de visitatiecommissie is de proefversie van het (zelf) evaluatie-instrument tot stand gekomen. Er is niet alleen gesproken over de te beoordelen kenmerken, maar er is ook gediscussieerd over de selectiecriteria voor het lidmaatschap van de Vereniging en de toekenning van het lidmaatschap. Dit is een belangrijk doel van de visitaties. Aan welke eisen moet een school tenminste voldoen om voor het keurmerk in aanmerking te komen?

Voor de meeste indicatoren en kenmerken die in het instrument waren opgenomen werd vereist dat zij in uitvoering moesten zijn. In een van de bijeenkomsten is besloten welke indicatoren en kenmerken facultatief zijn (= F), voor welke indicatoren en kenmerken het oordeel 'er wordt aan voldaan' c.q. score 3 verplicht is (= V3), en alle overige kenmerken die in uitvoering moeten zijn, maar voor verbetering vatbaar c.q. score 2 (=V2). De domeinen, aspecten, verplichte indicatoren en kenmerken van het gehele (Zelf)evaluatie-instrument gaven invulling aan het kwaliteitskader van de Vereniging Cultuurprofiel scholen. De selectiecriteria werden met het (Zelf)evaluatieinstrument en in de toelichting aan de scholen kenbaar gemaakt.

6. Zijn de visitatieprocedure en het visitatie-instrument betrouwbaar en objectief?

De vraag naar de betrouwbaarheid en objectiviteit van de visitatieprocedure was de kern van dit onderzoek. De Vereniging wil de nieuwe visitaties gaan uitvoeren met een instrument dat op deze punten is getoetst. Een transparante procedure is noodzakelijk, voor het nemen van besluiten die kunnen worden gemotiveerd aan de hand van de geformuleerde selectiecriteria voor het toelaten van de school als lid van de vereniging.

In schema 1 werd een overzicht geboden van de domeinen, aspecten en indicatoren. Het (Zelf)evaluatie-instrument bevat in totaal 61 te beoordelen kenmerken van indicatoren, waarvan 12 facultatieve kenmerken bij de analyse buiten beschouwing bleven. Het oordeel over deze kenmerken hangt af namelijk af van de specifieke voorkeuren van de scholen voor deze gebieden, en is niet op alle scholen van toepassing. De analyse betreft de scores voor de 49 niet-facultatieve kenmerken.

Voor de toetsing is de volgende procedure uitgevoerd. Het algemene evaluatie-instrument is per visitatie door leden van het visitatieteam allereerst individueel *onafhankelijk van elkaar* gescoord, aan de hand van de vierpuntsschaal (scores 0, 1, 2 of 3). Wij ontvingen vier exemplaren ingevuld door de twee vaste leden van het team - de voorzitter en secretaris - en door de vertegenwoordigers van de twee lid-scholen, en wij ontvingen twee ingevulde exemplaren van het instrument voor leerlingen. Na de individuele scoring volgde gezamenlijke beoordeling en scoring door het gehele visitatie-team. Wij ontvingen ook dit gescoorde instrument.

Tabel 1. Scoring van instrumenten per visitatie

Stappen	Visitatieteam	Evaluatie-instrument
a.Individuele en onafhankelijke scoring	Vaste leden	Algemeen 2
	Vertegenwoordigers lid-scholen	Algemeen 2
	Leerlingen	Leerlingen 2
b.Gezamenlijke scoring	Alle teamleden	Algemeen 1
	Totaal per visitatie	Algemeen 7

De scores van de zeven respondenten zijn met elkaar vergeleken. Allereerst zijn de scores in het evaluatie-instrument van individuele leden met elkaar vergeleken, per visitatie. En deze zijn weer vergeleken met de gezamenlijke score van het gehele visitatieteam. Voorts zijn de uitkomsten

van de drie visitaties met elkaar vergeleken. In tabel 2 zijn ter illustratie de scores voor een van de indicatoren voor 'Visie en doelen' weergegeven. Vermeld zijn de spreiding tussen scores van de individuele teamleden, de hoogte van de scores van het gehele team, en de spreiding in de teamscores voor de drie visitaties.

Tabel 2. Scores en spreiding van scores in drie visitaties voor het domein Visie en doelen, aspect schoolplan

			Spreiding scores visitatie school 1, 2 en 3 (a)			Hoogte Scores visitatieteam School 1, 2 en 3 (b)			Spreiding teamscore 1-2-3 (c)
DOMEIN VISIE EN DOELEN			Spr ledn	Spr ldn	Spr ldn	Team score	Team scr	Team scr	Spr Team
Aspect Schoolplan, 1 indicator			Sch 1	2	3	sch 1	2	3	
4		De school heeft <i>de visie</i> op cultuureducatie beschreven als integraal onderdeel van het schoolplan:							
	V3	a. de omschrijving van het terrein van de cultuureducatie: uitgangspunten, onderwijsconcept, doelen, onderwijsprogramma curriculum, randvoorwaarden en evaluatie ² .	2	0,5	0	2	3	3	1
	V3	b. de visie op samenwerking met culturele partners.	1	0,5	1	2	3	2	1

(a) = verschil tussen de hoogste en laagste score van de teamleden; (b)= hoogte van de score van het gehele visitatieteam; (c) = spreiding tussen hoogste en laagste teamscore voor drie visitaties

De uitkomsten van de analyse van het gehele instrument laten zien dat voor de meerderheid van de te beoordelen kenmerken er een behoorlijke mate van overeenstemming was tussen de leden. Bij de drie visitaties is er voor de meeste niet-facultatieve indicatoren en kenmerken een geringe spreiding in de oordelen per visitatie en in de oordelen van het gehele team (ca $\frac{3}{4}$ niet groter dan 1). Dit betekent dat er de nodige overeenstemming is over wát er beoordeeld is. Voor de meerderheid van de kenmerken is het instrument betrouwbaar. Een aantal kenmerken (ca. $\frac{1}{4}$) van indicatoren voor de verschillende domeinen moeten kritisch worden gezien en eventueel aangepast, vooral in het domein randvoorwaarden. Er was een te groot verschil of de leden konden niet tot een eendoordeel komen.

Betrouwbaarheid

Zoals eerder opgemerkt wordt onder '*betrouwbaar*' verstaan dat de uitkomsten van een meting zo min mogelijk afhankelijk mogen zijn van het toeval. De *betrouwbaarheid* van het instrument is

² De doelen van cultuureducatie te onderscheiden in: # actief, receptief en/of reflectief; # instrumenteel en/of intrinsiek; # productgericht en/of procesgericht

beoordeeld op basis van de spreiding tussen de scores van de individuele teamleden in drie visitaties, en de spreiding tussen de absolute scores van het gehele team bij de beoordeling van de drie scholen. Met spreiding wordt bedoeld: het verschil tussen de hoogste en laagste score.

- De spreiding = 0 bij gelijke scores, bijvoorbeeld alle leden scoren 2;

- De spreiding = 1 of >1, bij ongelijke scores voor een kenmerk, bijvoorbeeld spreiding 2 bij score 1 en 3.

Uitgangspunt bij de analyse was dat een spreiding van 0 of 1 een volledige of voldoende mate van overeenstemming over de interpretatie van het kenmerk laat zien. Het gaat om *wát* er wordt beoordeeld. In tabel 2 varieert *de spreiding* voor kenmerken 4a en 4b tussen 0 en 2 tussen de teamleden. Op teamniveau is de spreiding 1 voor 4a en 4b.

Voor het grootste deel van de kenmerken was de spreiding in de oordelen niet groter dan 1, voor ongeveer $\frac{1}{4}$ was deze groter dan 1 of ontbraken soms de scores. Dit wijst op een te groot verschil in interpretatie van het te beoordelen kenmerk.

Objectiviteit c.q. intersubjectiviteit

Onder 'objectief' verstaan we dat de beoordelaar zich niet mag laten leiden door bijvoorbeeld persoonlijke opinies, belangen en gevoelens, en het wordt uitgedrukt in een intersubjectief oordeel van het visitatieteam. Er mag geen willekeur zijn in de beoordeling door individuele teamleden. *Intersubjectief* is een onderdeel van de betrouwbaarheid en betekent hier een hoge mate van overeenstemming tussen de waardeoordelen van de leden. Verschillende beoordelaars komen tot dezelfde conclusie. Bij de vaststelling van de *intersubjectiviteit* gaat het in dit onderzoek om toetsing van de scores van de leden van het visitatieteam ofwel de waardering van het onderwijsprogramma van de school.

Bij toetsing van de intersubjectiviteit gaat het om de hoogte van de scores - V3, V2, F., en O/nvt) met als uitgangspunt het kwaliteitskader van de vereniging. Teamleden kunnen het onderling eens zijn over de scoring: alle teamleden geven score 3. Zij kunnen onderling ook verschillen van mening als de een hogere kwaliteitseisen stelt dan de ander, bijvoorbeeld de een geeft score 2 en de ander score 3. Dit leidt tot een inhoudelijke discussie over de vraag wanneer een kenmerk voor verbetering vatbaar is of wanneer er aan de eisen wordt voldaan.

De hoogte van de scores per kenmerk zijn van belang voor de toelating van de scholen als lid van de vereniging aan de hand van selectiecriteria. Het gaat om het verschil tussen de vereiste score en de toegekende score, die het kwaliteitsoordeel van het visitatieteam per kenmerk weergeven. De vooraf bepaalde selectiecriteria stonden na de visitaties wel weer ter discussie. Voor 15 kenmerken van indicatoren was een absolute score 3 verplicht gesteld, maar in de praktijk bleek dat over dit criterium bij de beoordeling van de school verschillen van mening waren.

Het eindoordeel over de toekenning van het lidmaatschap en het keurmerk beperkt zich overigens niet tot de afzonderlijke kenmerken, maar betreft een samenhangend oordeel op schoolniveau op basis van de scoring van het gehele instrument. Dit leidde opnieuw tot de vraag aan welke eisen een school tenminste moet voldoen om voor het lidmaatschap in aanmerking te komen.

7. Discussie

In de loop der jaren is in de voorloper van de Vereniging, het Steunpunt Cultuurprofielschool, een kwaliteitskader en visitatieinstrument ontwikkeld voor de beoordeling van scholen voor voortgezet onderwijs en de toekenning van het lidmaatschap. De Vereniging zet de ontwikkeling voort. De domeinen, aspecten, indicatoren en kenmerken van het vernieuwde (zelf)evaluatie-instrument, en de normen voor scoring, geven het actuele kader van de vereniging weer waaraan scholen zijn getoetst. Dit vernieuwde (Zelf)evaluatie-instrument heeft de toets van betrouwbaarheid en objectiviteit doorstaan voor het grootste deel van de indicatoren en kenmerken. Naar aanleiding van de ervaringen met het instrument tijdens de proefvisitaties is

door het visitatieteam en de commissieleden opnieuw gediscussieerd over de selectiecriteria bij de beoordeling van de scholen.

De uitvoering van de proefvisitaties leerde dat elke specifieke school niet kan voldoen aan alle verplichte kenmerken (de score V3) die door de commissie waren aangewezen. Deze eisen moesten worden aangepast. De eindbeoordeling van alle kenmerken samen in het gehele instrument speelt zich namelijk af op schoolniveau en niet op die van de individuele kenmerken. Aangezien scholen onderling verschillen zijn per school de scores voor de kenmerken van domeinen en indicatoren ten opzichte van elkaar afgewogen om tot een eindoordeel te komen. Het gaat om een kwalitatief oordeel van het visitatieteam met het kwaliteitskader van de vereniging als leidraad. Voor een deel van de indicatoren en kenmerken was het lastig om een helder oordeel per school te vellen. Differentiatie in de beoordeling van de scholen werd nodig geacht omdat een beoordeling V3 niet altijd mogelijk was, en dan een beoordeling V2 werd toegestaan. Dit besluit werd dan ondersteund door systematische gegevens van de beoordeling aan de hand van het (zelf)evaluatie-instrument. Een discussiepunt is nog steeds hoe deze afweging tot stand komt om een transparant besluit te kunnen presenteren, bijvoorbeeld aan de hand van de scores van het visitatieteam in het (zelf)evaluatie-instrument.

De commissie en het visitatieteam hebben overigens behoefte aan verdere verheldering van het kwaliteitskader. Landelijke beleidsontwikkelingen en vorderingen in de Cultuurprofiel scholen vergen realistische beoordelingscriteria, maar ook heldere minimeisen voor alle scholen. Ook verschillende locale en schoolspecifieke factoren spelen een rol zoals de omvang van het culturele aanbod in de omgeving of verschil in programmakenmerken van onderbouw en bovenbouw. Het kwaliteitskader staat daarom nooit definitief vast. Is het mogelijk om te besluiten tot een aantal standaardcriteria waaraan alle scholen moeten voldoen? De Vereniging zal voor een deel van de indicatoren en kenmerken een minimumgrens moeten aangeven met realistische beoordelingscriteria bij de besluitvorming voor de selectie.

Oud, W., m.m.v. Y. Emmelot (2010). De visitatieprocedure cultuurprofiel scholen. Toetsing van de kwaliteit. Kortlopend Onderwijs onderzoek/ VO / Professionele organisatie 79. Amsterdam, Kohnstamm Instituut.